

Teismo praktikos rinkinys

GENERALINIO ADVOKATO
YVES BOT IŠVADA,
pateikta 2018 m. liepos 25 d.¹

Byla C-247/17

Denisas Raugevičius

(*Korkein oikeus* (Aukščiausiasis Teismas, Suomija) pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą)

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Sąjungos pilietybė – SESV 18 ir 21 straipsniai – Valstybei narei pateiktas trečiosios valstybės prašymas išduoti Sąjungos pilietį, turintį kitos valstybės narės pilietybę, pasinaudojusį teise laisvai judėti pirmojoje valstybėje narėje – Ekstradicijos prašymas, pateiktas dėl laisvės atėmimo bausmės vykdymo, o ne dėl baudžiamojo persekiojimo – Valstybės narės piliečių apsauga nuo ekstradicijos – Judėjimo laisvės apribojimas – Tikslas išvengti nusikalstamą veiką padariusių asmenų nebaudžiamumo rizikos – Tikslas sudaryti palankesnes sąlygas nuteistojo socialinei reabilitacijai“

1. Šis prašymas priimti prejudicinį sprendimą Teisingumo Teismui suteikia galimybę papildyti savo jurisprudenciją dėl Europos Sąjungos piliečių, pasinaudojusių teise laisvai judėti į kitą valstybę narę nei ta, kurios pilietybę jie turi, ekstradicijos.
2. Nuo 2016 m. rugsėjo 6 d. Sprendimo *Petruhhin*² pradėta formuoti Teisingumo Teismo jurisprudencija susijusi su trečiųjų valstybių pateiktais ekstradicijos prašymais, siekiant vykdyti baudžiamąjį persekiojimą, o šioje byloje kalbama apie Rusijos valdžios institucijų Suomijos valdžios institucijoms pateiktą ekstradicijos prašymą dėl Lietuvos ir Rusijos piliečio D. Raugevičiaus išdavimo, siekiant įvykdyti bausmę.
3. Šioje išvadoje siūlysiu Teisingumo Teismui nuspręsti, kad SESV 18 ir 21 straipsniai turi būti aiškinami taip, kad tokiomis aplinkybėmis, kaip nagrinėjamos pagrindinėje byloje, kai valstybė narė, į kurią atvyko Sąjungos pilietis, turintis kitos valstybės narės pilietybę, gauna trečiosios valstybės ekstradicijos prašymą dėl joje paskirtos įkalinimo bausmės vykdymo, ekstradicijos prašymą gavusi valstybė narė turi išnagrinėti, ar, atsižvelgiant į nuteisto asmens ryšį su šia valstybe, bausmės vykdymas šioje valstybėje narėje sudarytų palankesnes sąlygas šio asmens socialinei reabilitacijai. Jei taip, ši valstybė narė turi taikyti visus tarptautinio bendradarbiavimo baudžiamosiose bylose priemones, kuriomis disponuoja ekstradicijos prašymą pateikusios trečiosios valstybės atžvilgiu, kad gautų jos sutikimą dėl aptariamą bausmės vykdymo ekstradicijos prašymą gavusios valstybės narės teritorijoje, jeigu reikia, pritaikiusi bausmę atsižvelgdama į šios valstybės baudžiamosios teisės aktuose už tokio pat pobūdžio nusikalstamą veiką nustatytą bausmę.

¹ Originalo kalba: prancūzų.

² C-182/15, EU:C:2016:630.

I. Teisinis pagrindas

A. Europos Konvencija dėl ekstradicijos

4. 1957 m. gruodžio 13 d. Europos Tarybos Europos konvencijos dėl ekstradicijos³ 1 straipsnis suformuluotas taip:

„Konvenciją sudarančios Šalys, vadovaudamosi Konvencijoje nustatytais taisyklėmis, įsipareigoja perduoti viena kitai visus asmenis, kuriems prašančiosios Šalies kompetentinga valdžia kelia bylą arba kurių minėta Šalis reikalauja, kad galima būtų įvykdyti nuosprendį arba tuos asmenis sulaikyti.“

5. Europos konvencijos dėl ekstradicijos 6 straipsnyje „Piliečių ekstradicija“ nustatyta:

„1.

- a) Konvenciją pasirašiusioji Šalis turi teisę atsisakyti išduoti savo piliečius;
- b) deklaracijoje, sudarytoje ratifikavimo arba prisijungimo dokumento pasirašymo metu, kiekviena Šalis, neviršydama šios Konvencijos, gali apibrėžti terminą „piliečiai“;
- c) pilietybė yra nustatoma priimant sprendimą dėl ekstradicijos. <...>

2. Jei prašomoji Šalis nesutinka išduoti savo piliečio prašančiajai Šaliai reikalaujant, ji turi pateikti svarstyti bylą kompetentingoms institucijoms, kad reikiamu atveju būtų pradėti procesiniai veiksmai. Šiam tikslui nemokamai turi būti perduodamos bylos, informacija ir su nusikaltimu susiję daiktiniai įrodymai, vadovaujantis 12 straipsnio 1 dalimi. Prašančiąją Šalį būtina informuoti apie pareikalavimo rezultatus.“

6. Suomijos Respublika yra pateikusi tokią deklaraciją dėl Europos konvencijos dėl ekstradicijos 6 straipsnio:

„Pagal šią Konvenciją terminas „piliečiai“ apima Suomijos, Danijos, Islandijos, Norvegijos, Švedijos piliečius ir šiose valstybėse gyvenančius užsieniečius.“

B. Suomijos teisė

7. Remiantis *Suomen perustuslaki* (Suomijos Konstitucija; 1999/731 redakcija) 9 straipsnio trečia pastraipa, „Suomijos pilietis <...> prieš savo valią negali būti išduodamas arba perduodamas kitai šaliai. Tačiau įstatymu gali būti nustatoma, kad Suomijos pilietis dėl nusikalstamos veikos arba teismo proceso <...> gali būti išduodamas arba perduodamas šaliai, kurioje užtikrinamos jo žmogaus teisės arba teisinė apsauga.“

8. *Laki rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta* (1970 m. liepos 7 d. Ekstradicijos dėl nusikalstamos veikos įstatymas, 456/1970 redakcija)⁴ 2 straipsnyje nustatyta, kad Suomijos pilietis negali būti išduodamas.

9. Ekstradicijos įstatymo 14 straipsnio pirmoje pastraipoje nustatyta:

„*Oikeusministeriö* [Teisingumo ministerija, Suomija] sprendžia, ar patenkinti ekstradicijos prašymą.“

3 Toliau – Europos konvencija dėl ekstradicijos.

4 Toliau – Ekstradicijos įstatymas.

10. Ekstradicijos įstatymo 16 straipsnio pirmoje pastraipoje nustatyta:

„Jeigu asmuo, kurį prašoma išduoti, per tyrimą arba raštu, kurį Teisingumo ministerija gavo iki sprendimo iš esmės priėmimo, pareiškė, manantis, kad teisinės ekstradicijos sąlygos neįvykdytos, ministerija tuo atveju, jeigu ekstradicijos prašymas neatmetamas iš karto, prieš sprendimo iš esmės priėmimą turi kreiptis į *Korkein oikeus* [Aukščiausiasis Teismas, Suomija] su prašymu pateikti nuomonę. Ministerija gali kreiptis dėl nuomonės ir kitais atvejais, jeigu mano esant tai reikalinga.“

11. Remiantis Ekstradicijos įstatymo 17 straipsniu, „*Korkein oikeus* [Aukščiausiasis Teismas], atsižvelgdamas į šio įstatymo 1–10 straipsnių nuostatas ir atitinkamas Suomiją saistančios tarptautinės konvencijos nuostatas, patikrina, ar galima tenkinti ekstradicijos prašymą. Jeigu *Korkein oikeus* [Aukščiausiasis Teismas] mano, kad ekstradicijai yra kliūčių, ekstradicijos prašymas negali būti tenkinamas“.

12. Be to, Europos Sąjungai nepriklausančios valstybės teismo paskirta laisvės atėmimo bausmė Suomijoje gali būti vykdoma pagal *Laki kansainvälisestä yhteistoiminnasta eräiden rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpanossa* (1987 m. sausio 16 d. Įstatymas dėl tarptautinio bendradarbiavimo vykdamam tam tikras baudžiamosios teisės sankcijas, 21/1987 redakcija). Šio įstatymo 3 straipsnis suformuluotas taip:

„Sankcija, kurią paskyrė užsienio valstybės teismas, gali būti įvykdyta Suomijoje, jeigu:

1) nuosprendis įsiteisėjo ir yra vykdytinas jį priėmusioje valstybėje;

<...>

3) valstybė, kurioje paskirta sankcija, to paprašė arba tam pritarė.

Remiantis 1 dalimi, laisvės atėmimo sankcija gali būti įvykdyta Suomijoje, jeigu nuteistasis yra Suomijos pilietis arba užsienietis, kurio nuolatinė gyvenamoji vieta yra Suomijoje, ir nuteistasis su tuo sutiko.
<...>“

II. Faktinės pagrindinės bylos aplinkybės ir prejudiciniai klausimai

13. 2011 m. vasario 1 d. Lietuvos ir Rusijos pilietybę turintis D. Raugevičius Rusijoje buvo nuteistas už nusikalstamą veiką, susijusią su narkotinėmis medžiagomis, nes neturėdamas tikslo parduoti disponavo 3,04 g. mišinio, kurio sudėtyje buvo heroino. Jam buvo paskirta laisvės atėmimo bausmė jos vykdymą atidedant.

14. 2011 m. lapkričio 16 d. Leningrado srities (Rusija) teismas panaikino bausmės vykdymo atidėjimą dėl probacijos sąlygų nesilaikymo ir D. Raugevičiui skyrė 4 metų įkalinimo bausmę.

15. 2016 m. liepos 12 d. buvo paskelbta tarptautinė D. Raugevičiaus paieška.

16. 2016 m. gruodžio 12 d. *Käräjäoikeus* (pirmosios instancijos teismas, Suomija) D. Raugevičiui nustatė draudimą išvykti iš šalies.

17. 2016 m. gruodžio 27 d. Rusijos Federacija Suomijos Respublikai pateikė ekstradicijos prašymą, jame prašė D. Raugevičių suimti ir išduoti Rusijai, kad būtų įvykdyta laisvės atėmimo bausmė.

18. D. Raugevičius nesutiko būti išduotas, remdamasis, be kita ko, tuo, kad jau seniai gyvena Suomijoje ir kad šioje valstybėje narėje turi du vaikus, kurie yra Suomijos piliečiai.

19. 2017 m. vasario 7 d. Teisingumo ministerija kreipėsi į *Korkein oikeus* (Aukščiausiasis Teismas), prašydama pateikti nuomonę dėl to, ar yra teisinių kliūčių D. Raugevičiaus ekstradicijai į Rusiją.

20. *Korkein oikeus* (Aukščiausiasis Teismas) nurodė, kad jo statusas, kai pateikia nuomonę dėl ekstradicijos prašymo, skiriasi nuo statuso, kuris jam paprastai tenka teisingumo vykdymo procese. Vis dėlto šis teismas mano, kad net ir pateikdamas nuomonę jis turi būti laikomas „teismu“, kaip tai suprantama pagal SESV 267 straipsnį, remiantis Teisingumo Teismo jurisprudencija⁵, atsižvelgiant į tai, kad jis įsteigtas pagal įstatymą, veikia nuolat, jo jurisdikcija yra privaloma, procesas šioje institucijoje pagrįstas rungimosi principu, jis taiko teisės normas ir yra nepriklausomas. Be to, *Korkein oikeus* (Aukščiausiasis Teismas) teigia, kad nagrinėja ginčą, nes D. Raugevičius ginčijo teisinės ekstradicijos sąlygas, o Teisingumo ministerija nusprendė, kad ekstradicijos prašymas neturėjo būti atmetas iš karto. Galiausiai jo priimama nuomonė yra privaloma tuo aspektu, kad ekstradicijos prašymas negali būti tenkinamas, jeigu jis konstatuoja, kad yra kliūčių ekstradicijai. Šiomis aplinkybėmis *Korkein oikeus* (Aukščiausiasis Teismas) mano, kad tai yra procesas, per kurį jis turi priimti teismo pobūdžio sprendimą.

21. *Korkein oikeus* (Aukščiausiasis Teismas) pažymi, kad ekstradicijos prašymas grindžiamas Europos konvencija dėl ekstradicijos, o pagal šią konvenciją, kaip ir pagal kitas tarptautines konvencijas, atsisakančiai išduoti savo piliečius valstybei nenustatyta pareiga imtis priemonių, kad būtų įvykdyta kitos valstybės paskirta bausmė. Sąjunga ir Rusijos Federacija nėra sudariusios konvencijos dėl ekstradicijos, o Suomijos Respublika ir Rusijos Federacija taip pat nėra pasirašiusios dvišalės ekstradicijos sutarties.

22. *Korkein oikeus* (Aukščiausiasis Teismas) mano, kad tarptautinės konvencijos dėl baudžiamųjų nuosprendžių pripažinimo ir nuteistų asmenų perdavimo gali būti reikšmingos, nes šiomis konvencijomis siekiama užtikrinti, kad nuteistas asmuo galėtų atlikti bausmę valstybėje, kurios pilietybę jis turi ar kurioje gyvena, o tai gali palengvinti jo socialinę reabilitaciją ir reintegraciją.

23. *Korkein oikeus* (Aukščiausiasis Teismas) pažymi, kad 2016 m. rugsėjo 6 d. Sprendime *Petruhhin*⁶ Teisingumo Teismas pirmą kartą nusprendė dėl to, kokią poveikį Sąjungos teisė daro jos piliečio ekstradicijai už Sąjungos ribų, remiantis atitinkamos valstybės narės pasirašyta tarptautine konvencija dėl ekstradicijos. *Korkein oikeus* (Aukščiausiasis Teismas) primena, kad tame sprendime nagrinėtas trečiosios valstybės pateiktas ekstradicijos prašymas dėl baudžiamąjo persekiojimo už nusikalstamą veiką priemonių.

24. Vis dėlto šioje byloje *Korkein oikeus* (Aukščiausiasis Teismas) nagrinėja kitokią situaciją. Jam kilo klausimas, ar 2016 m. rugsėjo 6 d. Sprendime *Petruhhin*⁷ Teisingumo Teismo pateikti išaiškinimai gali būti tiesiogiai taikomi ir tuo atveju, kai dėl Sąjungos piliečio pateiktas trečiosios valstybės ekstradicijos prašymas, siekiant vykdyti įkalinimo bausmę. Taigi, reikia išsiaiškinti, ar Sąjungos teisėje nustatyti bendradarbiavimo baudžiamosiose bylose mechanizmai gali būti taikomi, o prireikus – kaip jie gali būti taikomi, kai dėl nusikalstamos veikos trečiojoje valstybėje jau priimtas vykdytinas nuosprendis.

25. *Korkein oikeus* (Aukščiausiasis Teismas) primena, kad, remiantis SESV 21 straipsniu, kiekvienas Sąjungos pilietis turi teisę laisvai judėti ir apsigyventi valstybių narių teritorijoje. Rizika, kad toks pilietis gali būti išduotas trečiajai valstybei, jeigu jis iš valstybės narės, kurios pilietybę turi, išvyksta į kitą valstybę narę, gali pakenkti jo judėjimo laisvei. *Korkein oikeus* (Aukščiausiasis Teismas) nuomone, kiek tai susiję su šia judėjimo laisvės kliūtimi, nesvarbu tai, ar ekstradicijos prašymas pateiktas dėl

5 Šiuo klausimu *Korkein oikeus* (Aukščiausiasis Teismas) nurodo būtent 2012 m. gruodžio 19 d. Sprendimą *Epitropos tou Elegktikou Synedriou* (C-363/11, EU:C:2012:825, 18 punktas).

6 C-182/15, EU:C:2016:630.

7 C-182/15, EU:C:2016:630.

baudžiamąjį persekiojimo, ar dėl bausmės vykdymo trečiojoje valstybėje. Be to, aplinkybė, kad suinteresuotasis asmuo turi ir jį ekstradicijos prašymą pateikusios trečiosios valstybės pilietybę, neturi reikšmės nagrinėjant jo padėtį atsižvelgiant į Sąjungos teisę. Vis dėlto *Korkein oikeus* (Aukščiausiasis Teismas) pageidauja, kad Teisingumo Teismas šiuos teiginius patvirtintų.

26. *Korkein oikeus* (Aukščiausiasis Teismas) pabrėžia, kad egzistuoja nevienodas požiūris į Suomijos piliečius ir kitos valstybės narės piliečius, nes pagal Suomijos teisę ekstradicija galima tik dėl antrųjų. Taigi šis teismas pažymi, kad esant tokiai situacijai, kuri patenka į Sąjungos teisės taikymo sritį, valstybės narės piliečiai ir kitų valstybių narių piliečiai gali būti skirtingai vertinami tik jeigu yra pagal Teisingumo Teismo jurisprudenciją pripažintų pateisinimo pagrindų. Šiuo klausimu *Korkein oikeus* (Aukščiausiasis Teismas) nurodo tikslą vengti nusikalstamą veiką padariusių asmenų nebaudžiamumo rizikos, kuris buvo pripažintas teisėtu tikslu 2016 m. rugsėjo 6 d. Sprendime *Petruhhin*⁸. Ekstradicija dėl baudžiamąjį persekiojimo ir ekstradicija dėl bausmės vykdymo atitinka šį tikslą. Taigi, šio teismo nuomone, reikia nagrinėti, ar, kiek tai susiję su bausmės vykdymu, Suomijos piliečiai yra kitokioje padėtyje nei kitų valstybių narių piliečiai.

27. Šiuo klausimu *Korkein oikeus* (Aukščiausiasis Teismas) pažymi, kad, nors tarptautinėse ekstradicijos sutartyse iš esmės nustatyta pareiga vykdyti valstybės piliečio baudžiamąjį persekiojimą, jeigu jis neišduodamas, vis dėlto nenustatyta pareiga valstybės teritorijoje vykdyti bausmę, kai jį atsisakoma išduoti. Tai matyti būtent iš Europos konvencijos dėl ekstradicijos 6 straipsnio 2 dalies. Be to, Suomijos Respublika, kaip nemažai kitų valstybių narių, nėra pasirašiusi Konvencijos dėl tarptautinio baudžiamųjų nuosprendžių pripažinimo⁹, pagal kurią nustatyta bendro pobūdžio pareiga vykdyti kitose valstybėse priimtus nuosprendžius.

28. Be to, *Korkein oikeus* (Aukščiausiasis Teismas) teigia, kad pagal Suomijos teisę tam, kad būtų vykdomas trečiojoje valstybėje priimtas užsienio nuosprendis, turi pritarti ne tik jį priėmusi valstybė, bet ir vykdančioji valstybė bei asmuo, dėl kurio jis priimtas, išskyrus išimtines aplinkybes, kurios šiuo atveju nėra nagrinėjimo dalykas. Taigi matyti, kad vien valstybės narės piliečiams taikomos apsaugos nuo ekstradicijos nepateisina nei valstybės pareiga, nei reali galimybė Suomijos teritorijoje vykdyti jos pačios piliečiams užsienyje paskirtas bausmes.

29. *Korkein oikeus* (Aukščiausiasis Teismas) pažymi ir tai, kad, jeigu ekstradicijos prašymas pateiktas įkalinimo bausmės vykdymo tikslu, pritaikius bendradarbiavimo mechanizmą, grindžiamą pareiga pradėti baudžiamąjį persekiojimą, reikėtų dėl tos pačios veikos pradėti naują procesą, o tai gali pažeisti *ne bis in idem* principą. Iš tikrųjų šį Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 50 straipsnyje įtvirtintą principą tarpusavyje taiko Sąjungos valstybės narės ir jis nėra taip pat įtvirtintas už jos ribų: vis dėlto tam tikros valstybės narės jį taiko ir tada, kai bausmė paskirta trečiojoje valstybėje.

30. Be to, ekstradicijos prašymą gavusioje valstybėje narėje gali būti neįmanoma pradėti baudžiamąjį persekiojimo ir dėl kitų teisinių priežasčių. Pavyzdžiui, šioje byloje, jeigu D. Raugevičius būtų Suomijos pilietis, Suomijoje negalėtų būti vykdomas jo baudžiamasis persekiojimas, nors, kiek tai susiję su užsienyje padarytomis nusikalstamomis veikomis, Suomijos Respublika turi pilietybe grindžiamą teisę vykdyti baudžiamąjį persekiojimą. Atsižvelgiant į tai, kad nusikalstama veika buvo susijusi tik su nedideliu narkotinių medžiagų kiekiu asmeniniam vartojimui, pagal Suomijos teisę jau būtų suėjęs baudžiamąjį persekiojimo šioje šalyje senaties terminas.

31. *Korkein oikeus* (Aukščiausiasis Teismas) kelia klausimą, ar tinkama taikyti bendradarbiavimo mechanizmą, kaip antai Teisingumo Teismo nurodytą 2016 m. rugsėjo 6 d. Sprendime *Petruhhin*¹⁰ baudžiamąjį persekiojimo tikslu, kai dėl nusikalstamos veikos jau priimtas trečiosios valstybės nuosprendis.

⁸ C-182/15, EU:C:2016:630, 37 punktas.

⁹ 1970 m. gegužės 28 d. Hagoje pasirašyta Europos Tarybos Europos konvencija dėl tarptautinio baudžiamųjų nuosprendžių pripažinimo.

¹⁰ C-182/15, EU:C:2016:630.

32. Šis teismas nurodo, kad, vadovaujantis 2016 m. rugsėjo 6 d. Sprendime *Petruhhin*¹¹ taikyta logika, galima informuoti valstybę narę, kurios pilietybę turi Sąjungos pilietis, ir laukti, ar ji pagal savo nacionalinę teisę išduos Europos arešto orderį baudžiamojo persekiojimo tikslu ar baudžiamojo nuosprendžio vykdymo tikslu. Tačiau šiuo atveju kyla klausimas, per kokį terminą ši valstybė narė turi priimti sprendimą, atsižvelgdama į ekstradicijos prašyme nurodyto asmens interesus. Be to, tokiu atveju, kaip nagrinėjamas šioje byloje, nėra užtikrintumo, kad valstybė narė, kurios pilietybę turi suinteresuotasis asmuo, manys, kad reikia pradėti vykdyti jo baudžiamąjį persekiojimą, be kita ko, dėl pasibaigusio teisės pradėti baudžiamąjį persekiojimą senaties termino ar dėl pritaikyto *ne bis in idem* principo. Šiuo atveju reikėtų žinoti, ar ekstradicijos prašymą gavusi valstybė privalo išduoti kitos valstybės narės pilietį, ar, priešingai, turi atsakyti išduoti, ir į kokius konkrečius veiksmus reikia atsižvelgti.

33. Šiomis aplinkybėmis *Korkein oikeus* (Aukščiausiasis Teismas, Suomija) nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

- „1. Ar nacionalinės teisės normos, reglamentuojančios ekstradiciją dėl nusikalstamos veikos, turi būti vertinamos vienodai, atsižvelgiant į kitos valstybės narės piliečių judėjimo laisvę, neatsižvelgiant į tai, ar konvencija dėl ekstradicijos pagrįstas trečiosios valstybės ekstradicijos prašymas pateiktas bausmės vykdymo tikslais, ar – kaip byloje, kurioje buvo priimtas 2016 m. rugsėjo 6 d. Sprendimas *Petruhhin* (C-182/15, EU:C:2016:630) – baudžiamojo persekiojimo tikslais? Ar svarbu tai, kad asmuo, kurį prašoma išduoti, be Sąjungos pilietybės, turi ir ekstradicijos prašymą pateikusių valstybės pilietybę?
2. Ar dėl nacionalinio reglamentavimo, pagal kurį bausmės vykdymo tikslais už Sąjungos ribų neišduodami tik savo piliečiai, kitos valstybės narės piliečiai nepagrįstai patenka į nepalankesnę padėtį? Ar ir tokiu atveju, kai kyla vykdymo klausimas, turi būti taikomi Sąjungos teisės mechanizmai, kuriais pats savaime teisėtas tikslas gali būti pasiektas mažiau ribojančiu būdu? Kaip reikia atsakyti į ekstradicijos prašymą, kai taikant tokius mechanizmus apie jį pranešta kitai valstybei narei, tačiau ši, pavyzdžiui, dėl teisinių kliūčių nesiima jokių priemonių prieš savo pilietį?“

III. Analizė

34. Primenu, kad *Korkein oikeus* (Aukščiausiasis Teismas) pateiktais prejudiciniais klausimais siekiama išsiaiškinti, ar yra teisinių kliūčių D. Raugevičiaus ekstradicijai į Rusiją, nes, jeigu jų yra, Suomijos valdžios institucijos negalės tenkinti šios trečiosios valstybės pateikto ekstradicijos prašymo.

35. Šiais klausimais, kuriuos reikia nagrinėti kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia sužinoti, ar SESV 18 ir 21 straipsniai turi būti aiškinami taip, kad, norint atsakyti į ekstradicijos prašymą, patenkantį į Europos konvencijos dėl ekstradicijos taikymo sritį ir pateiktą trečiosios valstybės tam, kad būtų įvykdyta šioje valstybėje paskirta bausmė, kitos valstybės narės nei ekstradicijos prašymą gavusios valstybės narės piliečiams turi būti taikoma taisyklė, pagal kurią šiai valstybei narei draudžiama išduoti savo pačios piliečius.

36. Pirmiausia pažymėtina, kad vykdytina bausmė paskirta Leningrado srities (Rusija) teismo nutartimi, kuria panaikintas D. Raugevičiui 2011 m. vasario 1 d. paskirtos lygtinis laisvės atėmimo bausmės vykdymo atidėjimas ir jis įpareigotas atlikti 4 metų laisvės atėmimo bausmę. Kadangi ši naujoji bausmė, atrodo, motyvuojama tuo, kad D. Raugevičius pažeidė probacijos sąlygas, gali būti, kad antroji bausmė paskirta jam nedalyvaujant. Jeigu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas patvirtins šią aplinkybę, jis turės išnagrinėti, ar vykdytiną baudžiamąjį nuosprendį priimtas nepažeidžiant teisės į teisingą bylos nagrinėjimą.

11 C-182/15, EU:C:2016:630.

37. Iš 2016 m. rugsėjo 6 d. Sprendimo *Petruhhin*¹² matyti, kad, kai Sąjunga nėra sudariusi tarptautinės sutarties su atitinkama trečiaja valstybe, ekstradicijos normų nustatymas priklauso valstybių narių kompetencijai¹³.

38. Vis dėlto į Sąjungos teisės taikymo sritį patenkančiose situacijose atitinkamos nacionalinės teisės normos turi atitikti Sąjungos teisę¹⁴.

39. Taigi situacijos, patenkančios į SESV 18 straipsnio, siejamo su SESV nuostatomis dėl Sąjungos pilietybės, taikymo sritį, apima situacijas, susijusias su naudojimusi SESV 21 straipsnyje įtvirtinta laisve judėti ir apsigyventi valstybių narių teritorijoje¹⁵.

40. Manytina, kad situacija, kai Sąjungos pilietis, kaip antai D. Raugevičius, turintis Lietuvos pilietybę, pasinaudoja teise laisvai judėti Sąjungoje ir įsikuria kitoje valstybėje narėje nei ta, kurios pilietybę jis turi, patenka į Sutarčių taikymo sritį, kaip tai suprantama pagal SESV 18 straipsnį.

41. Šiai išvadai nedaro jokio poveikio *Korkein oikeus* (Aukščiausiasis Teismas) akcentuota aplinkybė, kad suinteresuotasis asmuo turi ir prašančios jį išduoti trečiosios valstybės pilietybę. Iš tikrųjų dėl dvigubos, t. y. valstybės narės ir trečiosios valstybės, pilietybės suinteresuotasis asmuo nepraranda jam, kaip valstybės narės piliečiui, pagal Sąjungos teisę suteiktų laisvių¹⁶. Šiuo atveju nustatant Sąjungos teisės taikymo sritį neturi įtakos ir aplinkybė, kad, kitaip nei byloje, kurioje priimtas 2016 m. rugsėjo 6 d. Sprendimas *Petruhhin*¹⁷, pagrindinėje byloje nagrinėjamas ekstradicijos prašymas pateiktas siekiant įvykdyti laisvės atėmimo bausmę, o ne dėl baudžiamojo persekiojimo.

42. Sutarčių taikymo srityje pagal SESV 18 straipsnį draudžiama bet kokia diskriminacija dėl pilietybės.

43. Remiantis Europos konvencijos dėl ekstradicijos 6 straipsnio 1 dalies a punktu, Konvenciją pasirašiusios šalys turi teisę atsakyti išduoti savo piliečius. Tačiau reikia, kad šia kompetencija būtų naudojama laikantis pirminės teisės, visų pirma SESV nuostatų dėl vienodo požiūrio į Sąjungos piliečius ir jų judėjimo laisvės¹⁸.

44. Taigi valstybės narės taikoma jos nacionalinės teisės nuostata, pagal kurią jos piliečiai negali būti išduodami kitai valstybei, turi atitikti SESV, būtent SESV 18 ir 21 straipsnius¹⁹.

45. Šiuo klausimu Teisingumo Teismas nusprendė, kad valstybės narės nacionalinės teisės normomis dėl ekstradicijos, kuriomis sukuriama skirtingas požiūris, atsižvelgiant į tai, ar atitinkamas asmuo yra šios, ar kitos valstybės narės pilietis, nes remiantis jomis kitų valstybių narių piliečiams, kurie judėjo prašomos valstybės teritorijoje, nesuteikiama apsauga nuo ekstradicijos, kuria naudojasi šios valstybės piliečiai, gali paveikti pirmųjų piliečių teisę laisvai judėti Sąjungoje²⁰.

46. Todėl darytina išvada, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamoje situacijoje nevienodas požiūris, dėl kurio leidžiama išduoti Sąjungos pilietį, turintį ne ekstradicijos prašymą gavusios valstybės narės, o kitos valstybės narės pilietybę, kaip antai D. Raugevičių, lemia judėjimo laisvės apribojimą, kaip jis suprantamas pagal SESV 21 straipsnį²¹.

12 C-182/15, EU:C:2016:630.

13 Žr. 2016 m. rugsėjo 6 d. Sprendimą *Petruhhin* (C-182/15, EU:C:2016:630, 26 punktas).

14 Žr. 2016 m. rugsėjo 6 d. Sprendimą *Petruhhin* (C-182/15, EU:C:2016:630, 27 punktas).

15 Žr. 2018 m. balandžio 10 d. Sprendimą *Pisciotti* (C-191/16, EU:C:2018:222, 33 punktas).

16 Žr. 1992 m. liepos 7 d. Sprendimą *Micheletti ir kt.* (C-369/90, EU:C:1992:295, 15 punktas).

17 C-182/15, EU:C:2016:630.

18 Žr. 2018 m. balandžio 10 d. Sprendimą *Pisciotti* (C-191/16, EU:C:2018:222, 42 punktas).

19 Žr. 2018 m. balandžio 10 d. Sprendimą *Pisciotti* (C-191/16, EU:C:2018:222, 43 punktas).

20 Žr. 2018 m. balandžio 10 d. Sprendimą *Pisciotti* (C-191/16, EU:C:2018:222, 44 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

21 Pagal analogiją žr. 2018 m. balandžio 10 d. Sprendimą *Pisciotti* (C-191/16, EU:C:2018:222, 45 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

47. Toks apribojimas pateisinamas tik jeigu jis pagrįstas objektyviomis priežastimis ir proporcingas nagrinėjamomis ekstradiciją reglamentuojančiomis nacionalinėmis normomis siekiamam teisėtam tikslui²².

48. Teisingumo Teismas pripažino, kad siekis išvengti asmenų, padariusių nusikalstamą veiką, nebaudžiamumo susijęs su nusikalstamumo prevencija ir kova su juo. Vidaus sienų neturinčioje laisvės, saugumo ir teisingumo erdvėje, numatytoje ESS 3 straipsnio 2 dalyje, šis tikslas turi būti pripažįstamas teisėtu pagal Sąjungos teisę²³.

49. Vis dėlto pagrindinę laisvę, kaip antai numatytą SESV 21 straipsnyje, ribojančios priemonės gali būti pateisinamos objektyviomis priežastimis, tik jeigu jos yra būtinos interesų, kuriuos jomis siekiama užtikrinti, apsaugai ir tik tiek, kiek šių tikslų negalima pasiekti mažiau ribojančiomis priemonėmis²⁴.

50. Taigi, atsižvelgiant į nurodytą Teisingumo Teismo jurisprudenciją, kyla klausimas, ar Suomijos Respublika gali taikyti D. Raugevičiaus judėjimo laisvės įgyvendinimą mažiau varžančias priemones nei sprendimas jį išduoti Rusijai.

51. Kiek tai susiję su atsakymu į klausimą, ar yra alternatyvi pagal SESV 21 straipsnį suteiktų teisių įgyvendinimą mažiau varžanti priemonė, leidžianti taip pat veiksmingai kaip sprendimas dėl ekstradicijos pasiekti tikslą išvengti asmens, kuriam trečiojoje valstybėje paskirta laisvės atėmimo bausmė, nebaudžiamumo rizikos, 2016 m. rugsėjo 6 d. Sprendime *Petruhhin*²⁵ Teisingumo Teismas dėl ekstradicijos prašymo baudžiamojo persekiojimo tikslais nusprendė, kad reikia teikti pirmenybę keitimuisi informacija su valstybe nare, kurios pilietis yra suinteresuotasis asmuo, siekiant prirėkus suteikti šios valstybės narės valdžios institucijoms galimybę išduoti Europos arešto orderį vykdyti baudžiamąjį persekiojimą. Taigi, Teisingumo Teismo nuomone, kai valstybei narei, kurios teritorijoje judėjo Sąjungos pilietis, turintis kitos valstybės narės pilietybę, trečioji valstybė, su kuria pirmoji valstybė narė sudarė ekstradicijos sutartį, pateikia ekstradicijos prašymą, ji turi informuoti valstybę narę, kurios pilietybę toks asmuo turi, ir prirėkus pastarosios prašymu perduoti šį asmenį laikydamasi 2002 m. birželio 13 d. Tarybos pagrindų sprendimo 2002/584/TVR dėl Europos arešto orderio ir perdavimo tarp valstybių narių tvarkos²⁶, iš dalies pakeisto 2009 m. vasario 26 d. Tarybos pamatiniu sprendimu 2009/299/TVR²⁷, jeigu pagal nacionalinę teisę tokia valstybė narė turi kompetenciją vykdyti šio asmens baudžiamąjį persekiojimą už nusikaltimus, padarytus už jos teritorijos ribų²⁸.

52. 2018 m. balandžio 10 d. Sprendime *Pisciotti*²⁹ Teisingumo Teismas nusprendė, kad šis sprendimo variantas, taikytas tokiomis aplinkybėmis, kai Sąjunga ir atitinkama trečioji valstybė nebuvo pasirašiusios tarptautinės sutarties dėl ekstradicijos, taikytinas ir tokiomis aplinkybėmis, kai pagal tokią sutartį ekstradicijos prašymą gavusiai valstybei narei suteikti įgaliojimai neišduoti savo piliečių.

53. Vis dėlto, mano nuomone, šios bylos aplinkybės neleidžia manyti, kad ekstradicijos prašymą gavusios valstybės narės ir valstybės narės, kurios pilietybę turi suinteresuotasis asmuo, bendradarbiavimo mechanizmo taikymas, kurį Teisingumo Teismas akcentavo 2016 m. rugsėjo 6 d. Sprendime *Petruhhin*³⁰, gali būti laikomas tinkama alternatyva ekstradicijai.

22 Žr. 2018 m. balandžio 10 d. Sprendimą *Pisciotti* (C-191/16, EU:C:2018:222, 46 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).

23 Žr. 2018 m. balandžio 10 d. Sprendimą *Pisciotti* (C-191/16, EU:C:2018:222, 47 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).

24 Žr. 2018 m. balandžio 10 d. Sprendimą *Pisciotti* (C-191/16, EU:C:2018:222, 48 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).

25 C-182/15, EU:C:2016:630.

26 OL L 190, 2002, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 6 t., p. 34.

27 OL L 81, 2009, p. 24; toliau – Pagrindų sprendimas 2002/584.

28 Žr. 2016 m. rugsėjo 6 d. Sprendimą *Petruhhin* (C-182/15, EU:C:2016:630, 48 ir 50 punktai).

29 C-191/16, EU:C:2018:222.

30 C-182/15, EU:C:2016:630.

54. Iš tikrųjų, kaip nurodyta, šis mechanizmas grindžiamas tuo, kad ekstradicijos prašymą gavusi valstybė narė informuoja valstybę narę, kurios pilietybę turi suinteresuotasis asmuo, tam, kad jos valdžios institucijos turėtų galimybę prireikus išduoti Europos arešto orderį vykdyti baudžiamąjį persekiojimą.

55. Primenu, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamas ekstradicijos prašymas susijęs su bausmės, kuri D. Raugevičiui paskirta Rusijoje, vykdymu. Todėl reikia aiškintis ne tai, ar valstybės narės, kurios pilietybę jis turi, t. y. Lietuvos Respublikos, teisėsaugos institucijos dėl D. Raugevičiaus galėjo pradėti vykdyti naują baudžiamąjį persekiojimą, o tai, ar šios bausmės vykdymas Sąjungoje yra ekstradicijai alternatyvi priemonė, ar ne. Reikia akcentuoti ir tai, kad sprendimo variantas suteikti Lietuvos teisėsaugos institucijoms galimybę išduoti Europos arešto orderį vykdyti naują D. Raugevičiaus baudžiamąjį persekiojimą prieštarautų *ne bis in idem* principui.

56. Be to, nematau galimybės taikyti tokio mechanizmo, pagal kurį Lietuvos teisėsaugos institucijos galėtų išduoti Europos arešto orderį dėl bausmės vykdymo Lietuvos teritorijoje. Pažymiu, kad, be teisinės kliūties, t. y. aplinkybės, kad vykdytina bausmė paskirta trečiosios valstybės teismo, šiuo atveju Suomijos institucijos galėtų pagrįstai remtis Europos arešto orderio neprivalomuoju nevykdymo pagrindu, nurodytu Pagrindų sprendimo 2002/584 4 straipsnio 6 punkte, pagal kurį vykdančioji teisminė institucija gali atsisakyti vykdyti Europos arešto orderį, išduotą, siekiant įvykdyti laisvės atėmimo bausmę, kai prašomas perduoti asmuo „yra vykdančiojoje valstybėje [narėje] arba yra jos pilietis ar gyventojas“, ir toji valstybė imasi vykdyti šią bausmę pagal savo vidaus teisę.

57. Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, kad šiuo neprivalomuoju nevykdymo pagrindu siekiama būtent tikslo leisti vykdančiajai teisminei institucijai suteikti ypatingą reikšmę galimybei padidinti prašomo perduoti asmens galimybes reintegrotis į visuomenę atlikus skirtą bausmę³¹.

58. Šiuo klausimu reikia pabrėžti, kad, kaip nutartyje dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą nurodė *Korkein oikeus* (Aukščiausiasis Teismas), D. Raugevičius nesutiko su ekstradicija, remdamasis, be kita ko, tuo, kad jau seniai gyvena Suomijoje ir šioje valstybėje narėje turi du vaikus, kurie yra Suomijos piliečiai.

59. Šioje byloje šios faktinės aplinkybės nebuvo ginčijamos. Be to, pažymėtina, kad Teisingumo Teismas per 2018 m. gegužės 14 d. įvykusį teismo posėdį negalėjo pateikti klausimų nei Suomijos Respublikai, nei D. Raugevičiaus atstovui, kad šios faktinės aplinkybės būtų pavirtintos ir patikslinta, koks ryšys D. Raugevičių sieja su šia valstybe narė, nes nė viena iš šių šalių nemanė, kad tikslinga dalyvauti šiame teismo posėdyje. Todėl remsiuosi tik turimomis faktinėmis aplinkybėmis, t. y. tomis, kurios nurodytos nutartyje dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą.

60. Aplinkybė, kad D. Raugevičius jau seniai gyvena Suomijoje ir šioje valstybėje narėje turi du vaikus, kurie yra Suomijos piliečiai, leidžia manyti, kad, siekiant sudaryti palankesnes sąlygas jo socialinei reabilitacijai atlikus bausmę, Rusijoje priimtas nuosprendis turi būti vykdomas būtent Suomijoje, jeigu reikia, prieš tai pritaikius bausmę atsižvelgiant į už tokio pat pobūdžio nusikalstamą veiką pagal Suomijos baudžiamąją teisę nustatytą bausmę.

61. Taigi Suomijos Respublikos atsakyme į Rusijos valdžios institucijų pateiktą ekstradicijos prašymą turi būti atsižvelgta į bausmės reabilitacinę funkciją, glaudžiai susijusią su Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 1 straipsnyje vartojama „žmogaus orumo“ sąvoka.

62. Bausmės vykdymas pradedamas priėmus galutinį nuosprendį. Taigi tai yra paskutinė baudžiamojo proceso stadija, per kurią nuosprendis yra vykdomas.

31 Žr., be kita ko, 2017 m. birželio 29 d. Sprendimą *Poplawski* (C-579/15, EU:C:2017:503, 21 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).

63. Bausmės vykdymas apima visas priemones, kuriomis užtikrinami, pirma, realus bausmės vykdymas ir, antra, nuteisto asmens socialinė rehabilitacija. Tam kompetentingos teisminės institucijos turi nustatyti bausmės atlikimo tvarką ir sąlygas, nuspręsdamos, pavyzdžiui, dėl laisvės atėmimo bausmės atlikimo ne pataisos įstaigoje, leidimo išeiti už laisvės atėmimo įstaigos ribų, bausmės atlikimo atvirose kolonijose, bausmės vykdymo dalimis ir vykdymo atidėjimo, nuteistojo paleidimo nesuėjus terminui ar lygtinai priemonių arba elektroninio stebėjimo taikymo. Bausmių vykdymo teisė taip pat apima priemones, kurios gali būti taikomos nuteistąjį paleidus į laisvę, kaip antai teisminės priežiūros taikymas ar dalyvavimas rehabilitacijos programose arba žalos nukentėjusiesiems atlyginimas.

64. Tuo vadovaudamasi teisminės institucijos individualizuoja visas priemones, susijusias su bausmių vykdymo tvarka ir sąlygomis, siekdamos ne tik užtikrinti recidyvo prevenciją, bet ir skatinti nuteistųjų socialinę integraciją ar rehabilitaciją, atsižvelgdamos į visuomenės interesus ir nukentėjusiųjų teises.

65. Bausmės vykdymas valstybėje narėje, kurioje suinteresuotasis asmuo gyvena su savo šeima, sumažina jo ir bendruomenės, į kurią jis vėl integruosis atlikęs bausmę, atskirtį. Šios bausmės vykdymo vietos nustatymas būtinas tam, kad būtų išsaugotas suinteresuotojo asmens užmegztas socialinis ryšys, leidęs jam integruotis į atitinkamą visuomenę, todėl sudaro palankesnes sąlygas jo socialinei rehabilitacijai atlikus laisvės atėmimo bausmę.

66. Perdavimas yra bausmės vykdymo priemonė³². Ji leidžia individualizuoti bausmę, siekiant skatinti nuteistojo asmens socialinę rehabilitaciją.

67. Teisingumo Teismas jau yra pažymėjęs, kad Sąjungos piliečio resocializacija valstybėje narėje, kurioje jis galutinai integravosi, suinteresuota ne tik pati valstybė narė, bet ir Sąjunga apskritai³³.

68. Sąjungos teisės aktų leidėjo socialinės rehabilitacijos tikslui suteiktą svarbą aiškiai patvirtina, be kita ko, 2008 m. lapkričio 27 d. Tarybos pamatinio sprendimo 2008/909/TVR dėl nuosprendžių baudžiamosiose bylose tarpusavio pripažinimo principo taikymo skiriant laisvės atėmimo bausmes ar su laisvės atėmimu susijusias priemones, siekiant jas vykdyti Europos Sąjungoje³⁴, 3 straipsnio 1 dalis, kurioje nurodyta, kad juo siekiama „sudaryti palankesnes sąlygas socialinei nuteistojo asmens rehabilitacijai“.

69. Be to, Europos Žmogaus Teisių Teismas akcentavo valstybių narių pareigą formuojant baudžiamąją politiką atsižvelgti į nuteistųjų socialinės rehabilitacijos tikslą³⁵.

70. Atsižvelgiant į tikslą padidinti asmens, kuriam trečiojoje valstybėje narėje skirta laisvės atėmimo bausmė, socialinės rehabilitacijos galimybes, ekstradicijos prašymą gavusios valstybės narės piliečiai ir šioje valstybėje gyvenantys kitų valstybių narių piliečiai iš esmės neturėtų būti vertinami skirtingai³⁶.

32 Šiuo klausimu žr. 2006 m. birželio 27 d. Europos Žmogaus Teisių Teismo sprendimą *Szabó prieš Švediją* (CE:ECHR:2006:0627DEC002857803, p. 12).

33 Žr., be kita ko, 2018 m. balandžio 17 d. Sprendimą *B ir Vomero* (C-316/16 ir C-424/16, EU:C:2018:256, 75 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).

34 OL L 327, 2008, p. 27.

35 Žr., be kita ko, 2015 m. birželio 30 d. Europos Žmogaus Teisių Teismo sprendimą *Khoroshenko prieš Rusiją* (CE:ECHR:2015:0630JUD004141804, 121 punktą).

36 Kiek tai susiję su Pagrindų sprendimo 2002/584 4 straipsnio 6 punktu, pagal analogiją žr. 2012 m. rugsėjo 5 d. Sprendimą *Lopes Da Silva Jorge* (C-42/11, EU:C:2012:517, 40 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).

71. Iš tikrųjų kitų valstybių narių piliečių, turinčių faktinį, stabilų ir tvarų ryšį su ekstradicijos prašymą gavusios valstybės narės visuomene, padėtis yra panaši kaip šios valstybės narės piliečių. Todėl nevienodas požiūris į juos nesuteikiant jiems tokių pačių socialinės reabilitacijos galimybių būtų SESV 18 straipsniui prieštaraujanti diskriminacija dėl pilietybės. Jeigu būtų teigiama, kad toks ryšys gali sieti tik ekstradicijos prašymą gavusios valstybės narės pilietybę turinčius asmenis, būtų prieštaraujama būtent „Sąjungos pilietybės“ sąvokai³⁷.

72. Taigi matyti, kad bausmės reabilitacinė funkcija yra tarsi lygybės taisyklė, neatsiejama nuo Sąjungos piliečio statuso.

73. Šiuo klausimu pabrėžtina, kad Suomijos piliečių ir Suomijoje gyvenančių kitų valstybių narių piliečių nevienodas vertinimas šiuo atveju negali būti pateisinamas tikslu išvengti nusikalstamą veiką padariusių asmenų nebaudžiamumo, kurį Teisingumo Teismas akcentavo 2016 m. rugsėjo 6 d. Sprendime *Petruhhin*³⁸.

74. Iš tikrųjų Rusijoje D. Raugevičiui paskirtos bausmės vykdymas Suomijos teritorijoje, atrodo, galimas remiantis dviem pagrindais.

75. Pirma, manau, tokia galimybė nustatyta 1983 m. kovo 21 d. Europos Tarybos Nuteistųjų asmenų perdavimo konvencijos normose³⁹.

76. Remiantis jos preambule, šioje konvencijoje nustatytas tarptautinis bendradarbiavimas baudžiamosiose bylose, kuris „turėtų pasitarnauti teisingumo vykdymo interesams ir sudarytų palankias sąlygas nuteistų asmenų socialinei reabilitacijai“.

77. Nuteistųjų asmenų perdavimo konvencijos 3 straipsnio 1 dalies a punkte nustatyta viena iš perdavimo sąlygų, t. y. „nuteistasis turi būti valstybės, kurioje atliks bausmę, išėivis [piliėtis]“. Remiantis šios konvencijos 3 straipsnio 4 punktu, „kiekviena valstybė bet kuriuo metu Europos Tarybos Generaliniam Sekretoriui pasiūstoje deklaracijoje gali apibrėžti šioje Konvencijoje vartojamą „išėivio“ [piliečio] terminą“⁴⁰. Taigi 1987 m. sausio 29 d. pateiktame pareiškime Suomijos Respublika nurodė, kad „pagal 3 straipsnio 4 dalį terminą „piliėtis“ [ji] aiškina kaip vykdančiosios valstybės piliečius ir *vykdančiojoje valstybėje gyvenančius užsieniečius*“⁴¹.

78. Taigi Suomijos Respublika nusprendė Nuteistųjų asmenų perdavimo konvenciją taikyti ir jos teritorijoje „gyvenantiems užsieniečiams“.

79. Nagrinėjant galimybę bausmę vykdyti Suomijoje, prireikus turi būti atsižvelgta ir į 1997 m. gruodžio 18 d. Konvencijos dėl nuteistųjų asmenų perdavimo papildomą protokolą⁴², kurio 2 straipsnis skirtas asmenims, pabėgusiems iš nuteisusios valstybės.

37 Šiuo klausimu žr. generalinio advokato išvadą P. Mengozzi išvadą byloje *Lopes Da Silva Jorge* (C-42/11, EU:C:2012:151, 50 ir 51 punktai), kurioje, be to, nurodyta, kad „Sąjungos teisėje įtvirtinta teisė laisvai judėti ir apsigyventi valstybių narių teritorijoje lemia ir tai, kad šiandien nebegalima neginčijamai preziumuoti, kad nuteistojo reabilitacijos galimybės yra didesnės tik valstybėje, kurios pilietybę jis turi“ (51 punktas).

38 C-182/15, EU:C:2016:630, 37 punktas.

39 Dėl atsižvelgimo į šią konvenciją, siekiant nustatyti, ar valstybė narė gali vykdyti kitoje valstybėje narėje paskirtą bausmę, pagal analogiją žr. 2012 m. rugsėjo 5 d. Sprendimą *Lopes Da Silva Jorge* (C-42/11, EU:C:2012:517, 44–49 punktai).

40 Nuteistųjų asmenų perdavimo konvencijos aiškinamojoje ataskaitoje šiuo klausimu nurodyta, kad „ši galimybė, atitinkanti numatytąją Konvencijos dėl ekstradicijos 6 straipsnio [1 dalies b punkte], turi būti aiškinama plačiai; tai reiškia, kad Konvenciją pasirašiusios šalys gali išplėsti šios Konvencijos taikymo sritį taip, kad ji būtų taikoma ir kitiems asmenims nei „piliečiai“, kaip tai suprantama siaurąja prasme pagal atitinkamos valstybės pilietybę reglamentuojančius teisės aktus, pavyzdžiui, asmenims be pilietybės ar kitų valstybių piliečiams, turintiems šaknų šioje šalyje, nes jie yra nuolatiniai gyventojai“ (20 punktas, p. 4).

41 Kursyvu išskirta mano. Tokio pareiškimo egzistavimą Teisingumo Teismas nurodė 2012 m. rugsėjo 5 d. Sprendime *Lopes Da Silva Jorge* (C-42/11, EU:C:2012:517, 48 punktas).

42 2017 m. lapkričio 22 d. Protokolas, iš dalies keičiantis Konvencijos dėl nuteistųjų asmenų perdavimo papildomą protokolą, iki šiol neįsigaliojęs.

80. Antra, bet kuriuo atveju galimybė Suomijos teritorijoje vykdyti D. Raugevičiui Rusijoje paskirtą bausmę įtvirtinta Įstatymo dėl tarptautinio bendradarbiavimo vykdant tam tikras baudžiamosios teisės sankcijas 3 straipsnyje, kuriame nurodyta, kad bausmė, kurią paskyrė užsienio valstybės teismas, gali būti įvykdyta Suomijoje, jeigu nuosprendis galutinai įsiteisėjo ir yra vykdytinas jį priėmusioje valstybėje ir valstybė, kurioje paskirta bausmė, to paprašė arba tam pritarė. Remiantis šiuo straipsniu, laisvės atėmimo bausmė gali būti įvykdyta Suomijoje, jeigu nuteistasis yra Suomijos pilietis arba užsienietis, kurio nuolatinė gyvenamoji vieta yra Suomijoje, ir nuteistasis su tuo sutiko.

81. Iš to, kas nurodyta, matyti, jog, siekiant tikslo išvengti nusikalstamą veiką padariusių asmenų nebaudžiamumo rizikos ir padidinti prašomo išduoti asmens socialinės reabilitacijos galimybes, atlikus jam paskirtą bausmę, tokiomis aplinkybėmis, kaip nagrinėjamos pagrindinėje byloje, nereikalingas ekstradicijos prašymą gavusios valstybės narės ir valstybės narės, kurios pilietybę turi suinteresuotasis asmuo, bendradarbiavimo mechanizmas, grindžiamas tuo, kurį Teisingumo Teismas nurodė 2016 m. rugsėjo 6 d. Sprendime *Petruhhin*⁴³ ir kurio praktinis įgyvendinimas sudėtingas, o teisinės pasekmės neaiškios. Iš tikrųjų, atsižvelgiant į ryšį, kuris D. Raugevičių, atrodo, sieja su Suomija, jam paskirtą bausmę netikslinga vykdyti Lietuvoje nei dėl kovos su nebaudžiamumu, nei dėl jo socialinės reabilitacijos. Todėl šiomis aplinkybėmis manau, kad nereikia informuoti valstybės narės, kurios pilietybę turi suinteresuotas asmuo, kad jai būtų suteikta galimybė išduoti Europos arešto orderį dėl baudžiamojo persekiojimo vykdymo ar dėl bausmės vykdymo.

82. Vis dėlto šiomis aplinkybėmis valstybė narė, kuri turi atsakyti į ekstradicijos prašymą, remdamasi SESV 18 ir 21 straipsniais, turi pasinaudoti visomis tarptautinio bendradarbiavimo baudžiamosiose bylose priemonėmis, kuriomis disponuoja ekstradicijos prašymą pateikusios trečiosios valstybės atžvilgiu, kad gautų jos sutikimą dėl suinteresuotajam asmeniui paskirtos laisvės atėmimo bausmės vykdymo savo teritorijoje, ir prireikus pritaikyti bausmę, atsižvelgdama į savo baudžiamosios teisės aktuose už tokio pat pobūdžio nusikalstamą veiką nustatytą bausmę. Taip bendradarbiaudama su trečiąja valstybe, prašančia išduoti asmenį dėl bausmės vykdymo, ekstradicijos prašymą gavusi valstybė narė mažiau varžo naudojimąsi teise laisvai judėti, kiek galima stengdamasi išvengti rizikos, kad dėl neįvykdytos bausmės asmuo nebus nubaustas už nusikalstamą veiką, dėl kurios priimtas nuosprendis. Tokiais veiksmais ekstradicijos prašymą gavusi valstybė narė sudaro palankesnes sąlygas nuteistojo asmens socialinei reabilitacijai atlikus bausmę. Todėl manau, kad iš esmės svarbu atsižvelgti į tikslą sudaryti palankesnes sąlygas socialinei reabilitacijai ir kovoti su nebaudžiamumu teikiant pirmumą sprendimui, kuris tinkamas abiem šiems tikslams pasiekti.

83. Apskritai tikrindamas, ar alternatyvios Sąjungos piliečio laisvą judėjimą mažiau varžančios priemonės nei jo ekstradicija, leidžia taip pat veiksmingai pasiekti tikslą išvengti nusikalstamą veiką padariusių asmenų nebaudžiamumo rizikos, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi atsižvelgti į kitą tikslą, kuris Sąjungos teisėje taip pat turi esminės reikšmės, t. y. į nuteistųjų asmenų socialinės reabilitacijos palengvinimą. Šiuo atžvilgiu, kaip teisingai nurodė Europos Komisija, reikia nagrinėti ne vien Sąjungoje nustatytas galiojančias bendradarbiavimo baudžiamosiose bylose formas, bet ir valstybių narių ir trečiųjų valstybių bendradarbiavimo baudžiamosiose bylose formas pagal tarptautines konvencijas, visų pirma tas, kurios sudarytos tarptautinėse organizacijose, su kuriomis Sąjunga bendradarbiauja.

84. Galiausiai reikia pridurti, kad Suomijos valdžios institucijų sprendimas netenkinti Rusijos Federacijos pateikto ekstradicijos prašymo negalėtų būti laikomas prieštaraujančiu Europos konvencijos dėl ekstradicijos nuostatoms.

43 C-182/15, EU:C:2016:630.

85. Kaip nurodyta, pagal Europos Konvencijos dėl ekstradicijos 6 straipsnio 1 dalies a punktą Suomijos Respublika turi teisę atsisakyti išduoti savo piliečius. Reikia akcentuoti tai, kad pasinaudojusi pagal šios Konvencijos 6 straipsnio 1 dalies b punktą suteikta galimybe, Suomijos Respublika deklaracijoje nusprendė apibrėžti terminą „piliečiai“, kaip jis suprantamas pagal šią Konvenciją, kaip apimančią „Suomijos, Danijos, Islandijos, Norvegijos, Švedijos piliečius ir šiose valstybėse gyvenančius užsieniečius“⁴⁴.

86. Šiuo atveju Suomijos Respublikos šioje deklaracijoje išreikštas lygybės siekis dėl apsaugos nuo ekstradicijos, kiek jis susijęs su Sąjungos piliečiu, kaip antai D. Raugevičių, negali likti neįgyvendintas. Pagal SESV 18 ir 21 straipsnius Suomijos Respublika turi užtikrinti visišką šio siekio veiksmingumą.

87. Manau, kad SESV 18 ir 21 straipsniai turi būti aiškinami taip, kad tokiais aplinkybėmis, kaip nagrinėjamos pagrindinėje byloje, kai valstybė narė, į kurią atvyko Sąjungos pilietis, turintis kitos valstybės narės pilietybę, gauna trečiosios valstybės ekstradicijos prašymą dėl joje paskirtos įkalinimo bausmės vykdymo, ekstradicijos prašymą gavusi valstybė narė turi išnagrinėti, ar, atsižvelgiant į nuteistojo asmens ryšį su šia valstybe, bausmės vykdymas šioje valstybėje narėje sudarytų palankesnes sąlygas šio asmens socialinei reabilitacijai⁴⁵. Jei taip, ši valstybė narė turi taikyti visas tarptautinio bendradarbiavimo baudžiamosiose bylose priemones, kuriomis disponuoja ekstradicijos prašymą pateikusios trečiosios valstybės atžvilgiu, kad gautų jos sutikimą dėl aptariamą bausmės vykdymo ekstradicijos prašymą gavusios valstybės narės teritorijoje, jeigu reikia, pritaikiusi bausmę atsižvelgdama į savo baudžiamosios teisės aktuose už tokio pat pobūdžio nusikalstamą veiką nustatytą bausmę.

IV. Išvada

88. Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, siūlau Teisingumo Teismui taip atsakyti į *Korkein oikeus* (Aukščiausiasis Teismas, Suomija) pateiktus prejudicinius klausimus:

SESV 18 ir 21 straipsniai turi būti aiškinami taip, kad tokiais aplinkybėmis, kaip nagrinėjamos pagrindinėje byloje, kai valstybė narė, į kurią atvyko Sąjungos pilietis, turintis kitos valstybės narės pilietybę, gauna trečiosios valstybės ekstradicijos prašymą dėl joje paskirtos įkalinimo bausmės vykdymo, ekstradicijos prašymą gavusi valstybė narė turi išnagrinėti, ar, atsižvelgiant į nuteistojo asmens ryšį su šia valstybe, bausmės vykdymas šioje valstybėje narėje sudarytų palankesnes sąlygas šio asmens socialinei reabilitacijai. Jei taip, ši valstybė narė turi taikyti visas tarptautinio bendradarbiavimo baudžiamosiose bylose priemones, kuriomis disponuoja prašymą pateikusios trečiosios valstybės atžvilgiu, kad gautų jos sutikimą dėl aptariamą bausmės vykdymo ekstradicijos prašymą gavusios valstybės narės teritorijoje, jeigu reikia, pritaikiusi bausmę atsižvelgdama į savo baudžiamosios teisės aktuose už tokio pat pobūdžio nusikalstamą veiką nustatytą bausmę.

⁴⁴ Kursyvu išskirta mano.

⁴⁵ Šiuo atžvilgiu ekstradicijos prašymą gavusi valstybė narė pagal analogiją gali remtis kriterijais, išvardytais Pamatinio sprendimo 2008/909 9 konstatuojamojoje dalyje. Šiuo klausimu žr. Martufi, A., „Assessing the resilience of „social rehabilitation“ as a rationale for transfer: A commentary on the aims of Framework Decision 2008/909/TVR“, *New Journal of European Criminal Law*, Sage Publishing, New-York, 2018, vol. 9, issue 1, p. 43–61.